EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2023.2.21.
COM(2023) 103 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A közös halászati politika ma és holnap: halászati és óceánügyi paktum a fenntartható, tudományan megalapozott, innovatív és inkluzív halászati gazdálkodás érdekében

{SWD(2023) 103 final}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

A közös halászati politika ma és holnap: halászati és óceánügyi paktum a fenntartható, tudományan megalapozott, innovatív és inkluzív halászati gazdálkodás érdekében

1. BEVEZETÉS

A közös halászati politika (KHP) célja a halászat és akvakultúra hosszú távú fenntarthatóságának, valamint az élelmiszer-ellátásnak és a halászattal és akvakultúrával foglalkozó közösségek méltányos életszínvonalának biztosítása. Ez a teljes értéklánc valamennyi szereplőjét érinti, hogy a part menti közösségek társadalmi-gazdasági szerkezetét megőrizhessük.

A környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatósági célokat ötvözve a KHP az európai zöld megállapodás[1] és a kapcsolódó stratégiák[2] prekurzora lett. A másik oldalról nézve az európai zöld megállapodás megerősítette a KHP megközelítését, kiemelve a halászat és akvakultúra hármas támogató szerepét, miszerint hozzájárulnak a tengerparti övezetek gazdaságához és az ottani foglalkoztatáshoz, az uniós élelmiszerbiztonsághoz, valamint a tengeri környezet védelméhez.

Napjainkban tengereink és azok gazdag biológiai sokfélesége – amelyen a társadalmi-gazdasági berendezkedés alapul – összetett kihívásokkal néz szembe. Elszenvedője a tengeri tevékenységek hatásának, a szennyezésnek (pl. tápanyagdúsítás és szennyezőanyagok, tengeri hulladék [ideértve a műanyagot és mikroműanyagot], víz alatti zaj stb.), valamint a klímaváltozásnak (például az idegenhonos fajok terjedése). A KHP-nek és a halászati ágazatnak minden tőle telhetőt meg kell tennie, de ezekkel a kihívásokkal nem tud egyedül megbirkózni. Ugyanennyire fontos, hogy a halászattól eltérő, egyéb emberi tevékenységek miatt a tengeri környezetre nehezedő teherrel is foglalkozzunk, és hogy elősegítsük az uniós halászok és part menti közösségek számára meghatározó fontosságú óceánok egészségének helyreállítását.

Ehhez olyan integrált megoldásra van szükség, amely összhangban van a többi szakpolitikai területtel, például a környezet-, agrár- és energiapolitikával. Az európai zöld megállapodás egyes ágainak megvalósulása, és különösen a „szennyezőanyag-mentességi cselekvési terv”[3] kulcsfontosságú e tekintetben. Például a balti-tengeri térségben az eutrofizáció és a szennyezés nagymértékben befolyásolja a tengeri környezet fenntarthatóságát, ideértve a

---

1 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Az európai zöld megállapodás, COM(2019) 640 final.

2 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A „termelőtől a fogyasztóig” stratégia a méltányos, egészséges és környezetbarát élelmiszerrendszerért, COM(2020) 381 és a Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A 2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia Hozzuk vissza a természetet az életünkbe!, COM(2020) 380.

3 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Bolygónk egészségessé tétele mindenki számára Uniós cselekvési terv: „Út a szennyezőanyag-mentes levegő, víz és talaj felé”, COM(2021) 400 final.

halállományokat. Egyértelmű, hogy a halászati gazdálkodási intézkedések önmagukban nem elegendők a helyzet javításához. A különböző szakpolitikai területeken érdekelt felek ezért összefogtak, hogy a közös kihívásokkal együtt nézzenek szembe, amit „A mi balti nyilatkozatunk”[4] dokumentum aláírása is alátámaszt. A földközi-tengeri térségben és a Fekete-tengernél a szennyezésnek a tengeri környezetre gyakorolt negatív hatása különös aggodalomra ad okot. Ezzel összefüggésben a Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottság (GFCM) regionális alkalmazkodási stratégiát fog kidolgozni a szennyezés (többek között a műanyagszennyezés, a víz alatti zaj, a hátrahagyott, elveszített vagy más módon a környezetbe juttatott halászeszközök, valamint a tápanyagok és szennyezőanyagok) esetleges hatásainak a kezelésére.

E közlemény célja, hogy jelentést tegyen a KHP működéséről, miként azt a KHP-rendelet 49. cikke előírja, valamint felvázoljon egy jövőképet és kijelölje a jövő fenntartható és ellenálló halászatának megteremtéséhez vezető utat. Kiegészíti a tengeri ökoszisztémáknak a fenntartható és ellenálló halászat érdekében történő védelméről és helyreállításáról szóló cselekvési tervet[5] (a továbbiakban: tengeri cselekvési terv) és az Európai Unió halászati és akvakultúra-ágazatának energetikai átállásáról szóló bizottsági közleményt[6] (a továbbiakban: energetikai átállásra vonatkozó kezdeményezés), amely az egyes halászati, környezeti és éghajlati kihívások kezeléséhez szükséges konkrét fellépéseket azonosítja és priorizálja. Emellett a célzott jelentés a közös piacszervezésről (KPSZ)[7] is átfogó értékelést nyújt.

E közlemény a kísérő szolgálati munkadokumentummal együtt értelmezendő, amely még részletesebb betekintést nyújt a KHP végrehajtásának jelenlegi állapotába, és ehhez a 2021. december óta megvalósult széles körű konzultációs folyamatra, különböző tanulmányokra, az Európai Parlament állásfoglalásaira és a Tanács és a tagállamok hozzászólásaira épít.

2. A HALÁSZATI ÉS AKVAKULTÚRA-KÖZÖSSÉGEK TAGJAINAK SZEREPHEZ JUTTATÁSA

A halászatnak és akvakultúrának komoly hagyománya van, amely mélyen az európai kulturális örökségben gyökerezik. Az uniós halászflottáról szóló éves gazdasági jelentés[8] szerint 2020-ban több mint 124 630 halászt foglalkoztattak a kereskedelmi halászatban az Unióban, amely 82 272 teljes munkaidős egyenértéknek (FTE) felel meg. Az uniós akvakultúráról szóló legutóbbi gazdasági jelentés becslései szerint 2018-ban az uniós akvakultúra-ágazatban az alkalmazottak száma 69 000, míg a teljes munkaidős egyenérték 39

4 https://commission.europa.eu/system/files/2020-09/ministerial_declaration_our_baltic_conference.pdf

5 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Uniós cselekvési terv: A tengeri ökoszisztémák védelme és helyreállítása a fenntartható és ellenálló halászat érdekében, COM(2023) 102.

6 A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának az uniós halászati és akvakultúra-ágazat energetikai átállásáról, COM(2023) 100.

7 A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – A közös piacszervezésről szóló rendelet végrehajtása, COM(2023) 101.

8 Európai Bizottság, Közös Kutatóközpont, Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottság, *„The 2022 annual economic report on the EU fishing fleet (STECF 22-06)”* (Az uniós halászflottáról szóló 2022. évi gazdasági jelentés), Virtanen, J. (szerk.), Guillen, J. (szerk.), Prellezo, R. (szerk.), Sabatella, E. (szerk.), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2022.

000 körül alakult[9]. A halászat és az akvakultúra egyaránt hozzájárul ahhoz, hogy az élelmiszerek igen nagy választéka álljon rendelkezésre, és számos part menti közösség számára biztosít munkát. Éppen ezért a szakpolitika társadalmi dimenziójára különös figyelmet kell fordítani.

A „termelőtől a fogyasztóig" stratégia elismeri, hogy az egészséges ember, az egészséges társadalom és az egészséges bolygó között szoros kapcsolat áll fenn, és felismeri, hogy az elsődleges termelők megélhetésének biztosítása elengedhetetlen a fenntartható uniós élelmiszerrendszerre való sikeres áttéréshez. Következésképpen a halászok, az akvakultúrával foglalkozó termelők és az értéklánc valamennyi szereplője esetében a fenntartható foglalkoztatás biztosítása a vízi erőforrások fenntartható használatától függ. Az uniós halászat társadalmi dimenziójának integrált vizsgálatára van szükség ahhoz, hogy a foglalkoztatási, nemekkel kapcsolatos, szakképzési és a halászati tevékenységektől való függőségi adatokat a szakpolitika-formálók eredményesebben vehessék figyelembe a halászati gazdálkodás területén alkalmazandó állományvédelmi intézkedések javaslásakor.

A generációs megújulás kritikus fontosságú, ha biztosítani akarjuk az uniós halászati, akvakultúra- és feldolgozó ágazat, valamint a part menti közösségek jövőjét. Ez ugyanakkor csak akkor lehetséges, ha a szektorra vonzó ágazatként tekinthetünk, ha a nehéz munkafeltételek az innováció révén javulnak, ha a tengeri környezet biodiverzitása továbbra is megmarad, egészséges és tiszta lesz, és ha társadalmaink a halászokat és akvakultúrával foglalkozó termelőket professzionalizmusukért és az általuk nyújtott szolgáltatásokért megbecsülik. A halászatot vonzó karrierlehetőségként kell népszerűsíteni, ahol a halászok a „tenger védőiként" jelennek meg. Szintén hangsúlyt kell adni annak, hogy a szektor lehetőséget teremt a szabadtéri életmódra, illetve teret ad az innovatív munkafeltételeknek, például a termelésnek a közvetlen értékesítéshez vagy turizmushoz kapcsolásával. Hasonlóan kiemelt jelentőséggel bír annak még komolyabb és szélesebb körű elismerése, hogy a nők milyen fontos szerepet játszanak a vagyontermeléstől a foglalkoztatáson át egészen a vízi erőforrások fenntartható használatáig és állományvédelméig a tengeri eredetű élelmiszerek uniós értékláncában.

A KHP megadja annak eszközét, amellyel a halászat és akvakultúra mint szakma vonzóbbá tehető. Például a fenntartható halászati gazdálkodással biztosított az egészséges halállomány hosszú távú rendelkezésre állása, amely az üzleti stabilitás előfeltétele. A KHP a termelői szervezeteket is fontos szerepkörrel látja el, lehetővé téve számukra és tagjaik számára, hogy testre szabott intézkedéseket hozzanak és a teljes értéklánc vonatkozásában megerősítsék a termelők pozícióját. Emellett azzal, hogy a gazdálkodási döntésekben a társadalmi-gazdasági hatásokat is mérlegelik, méltányos megélhetést biztosíthatnak azok számára, akik a halászati tevékenységektől függnek. Az uniós költségvetés, különösen az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap (ETHAA)[10] és annak közösségvezérelt helyi fejlesztése, jelentős pénzügyi támogatást nyújt[11] a biztonsági és munkakörülmények javítására, a készségfejlesztésre, a tudásmegosztásra és összességében az ágazat még ellenállóbbá tételére.

---

[9] Európai Bizottság, Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottság (HTMGB) – Az uniós akvakultúra-ágazat – 2020. évi gazdasági jelentés (STECF-20-12) EUR 28359 EN, Európai Unió Kiadóhivatala, Luxembourg, 2021.

[10] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1139 rendelete (2021. július 7.) az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alap létrehozásáról és az (EU) 2017/1004 rendelet módosításáról.

[11] Az ETHAA-ból származó összes közös forrásallokáció 10 %-a

Más uniós szakpolitikák az ágazat vonzerejének fenntartásában játszanak szerepet, és így a halászattal és akvakultúrával foglalkozó európai közösségek virágzó jövőjének biztosításában. A KHP-n kívül az uniós jogi szabályozás igen ambiciózus nemzetközi szabványokat követ a halászati ágazat biztonsági és munkakörülményei tekintetében, többek között a halászatban részt vevő személyzet képzését illetően[12]; erőfeszítéseket tesz a modernkori rabszolgaság felszámolására, a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat megszüntetésére és a társadalmi színvonal javításának előmozdítására világszerte. Ezen törekvések segítik a nemzetközi együttműködést[13], és globális szinten hozzájárulnak a nem uniós országokkal való tisztességes és egyenlő feltételek mellett megvalósuló versenyhez. Szintén ösztönzőleg hatnak a szabadkereskedelmi megállapodásokban a halászati és akvakultúra-piacok fenntartható fejlődésével kapcsolatos ambiciózus célok megfogalmazására.

A terület valamennyi szereplője hozzájárul a halászati és akvakultúra-tevékenységek jövedelmezőségéhez és vonzerejéhez. Az ágazatnak minden rendelkezésére álló eszközt meg kell ragadnia, hogy az innováció, beruházás, együttműködés és diverzifikáció eszközével változást érjen el. Például a kezdeti és egész életen át tartó tanulás égisze alatti készségfejlesztés, valamint a készségek európai évének[14] kontextusában meghatározott célkitűzések mentén megvalósuló képzés lehetővé teszi a halászok és akvakultúrával foglalkozó gazdálkodók számára, hogy még eredményesebbé és ellenállóbbá váljanak, illetve kevésbé legyenek kitéve a balesetek veszélyének. Az ágazat modernizálása és a szélesebb körű társadalmi szolgálat felé nyitás nélkülözhetetlen a szektor vonzerejének növeléséhez, elsősorban a fiatal generációk szempontjából.

A Bizottság:

- **2023 tavasza és 2024 nyara között** uniós szintű részvételen alapuló **előretekintő projektet tervez „A jövő nemzedék halászai” címen** azzal a céllal, hogy áttekintse, milyen lényeges szerepet töltenek be a halászok a társadalomban amellett, hogy minőségi tengeri eredetű élelmiszereket viszonylag kis szénlábnyommal biztosítanak. A projekt helyszíni kvalitatív interjúk alapján meghatározza majd azokat a tendenciákat, lehetőségeket és fenyegetéseket, amelyek kihatnak a halászati ágazat vonzerejére. Különösen az alábbiakkal foglalkozik majd:
    - a halászati ágazat hosszú távú fenntarthatóságát és nyereségességét, illetve a halászközösségek jólétét befolyásoló tényezők és trendek (pl. az éghajlatváltozás hatásai, a biológiai sokféleség csökkenése és a szennyezés, a zöld és digitális átállás, készségek, öregedő munkaerő, piaci és kereskedelmi fejlemények),

[12] Elfogadva a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) és a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) keretében, például a halászhajók személyzetének képzéséről, képesítéséről és az őrszolgálat ellátásáról szóló egyezmény (STCW-F egyezmény) alapján.

[13] Kritikus fontosságú, hogy az EU szerepet vállaljon a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezeten (OECD) belül és az ENSZ, illetve annak szakosított intézményeiben, többek között az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezetében (FAO); az ambiciózus döntések meghozatalának alakításában a regionális halászati gazdálkodási szervezetek révén és regionális nemzetközi szinten az északkelet-atlanti térségben; valamint kétoldalú szinten a fenntartható halászati partnerségi megállapodások (FHPM-ek) és egyéb, nem uniós országokkal kötött kétoldalú vagy háromoldalú megállapodások keretében.

[14] Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács határozata a készségek európai évéről (2023), COM(2022) 526.

- a halászok főbb tevékenységi körükön kívüli szerepe és identitása, különösen a tengeri környezet megóvása és helyreállítása, a környezeti turizmus és a tengerparti övezetek helyi fejlesztése tekintetében;
- a halászok és a tengerhasznosítási ágazat egyéb érdekelt felei közötti együttműködésből és szinergiából fakadó kihívások és lehetőségek, elsősorban a tengeri területrendezés, a megújuló energia alkalmazása, a tengeri eredetű élelmiszerek ellátási láncának megszervezése, a körforgásos gazdaság, valamint a tágabb értelemben vett fenntartható kék gazdaság diverzifikálása terén.

A projekteredmények hozzájárulnak majd a jövőbeni szakpolitikai döntéshozatalhoz és a halászati ágazat üzleti stratégiájának fejlesztéséhez.

- Felkéri a **tagállamokat**, hogy **2023-tól kezdődően** alkalmazzák az **alulról építkező megközelítést**, amely lehetővé teszi a helyi halászközösségek számára, hogy a társadalmi kihívásokra és igényekre a 2021–2027-es időszakra szóló ETHAA-programok keretében **közösségvezérelt helyi fejlesztésre támaszkodva** válaszoljanak.

- Arra kéri **a tudományos közösséget**, és különösen a Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottságot (HTMGB), hogy fejlessze tovább a társadalmi-gazdasági jelentések elemzésénél alkalmazandó **szociális mutatókat**. Ez megjelenik majd a halászati gazdálkodási és állományvédelmi intézkedésekre vonatkozó jövőbeni javaslatokban, és javítani fogja az előbbi intézkedések társadalmi és foglalkoztatási hatásának értékelését. Ezenfelül segíteni fogja az ágazat vonzerejének növeléséhez szükséges beruházások és erőforrások programozási módjának meghatározását.

- **A halászhajók személyzetének képzéséről, képesítéséről és az őrszolgálat ellátásáról szóló nemzetközi egyezmény (STCW-F) átdolgozott változatának elfogadása után áttekinti** egy, **az egyezmény uniós jogrendbe való helyes átültetését biztosító irányelvre vonatkozó javaslat lehetőségét**, a tagállamokat pedig támogatni fogja a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) és a Nemzetközi Tengerészeti Szervezet (IMO) egyezményeinek minél hamarabbi ratifikálásában.

3. HOZZÁJÁRULÁS BOLYGÓNK VÉDELMÉHEZ

A KHP-val az Európai Unió szilárd jogszabályi keretet teremtett a halászati gazdálkodáshoz. Az elmúlt 50 évben ez szolgáltatta az alapot az élő tengeri erőforrások állományvédelmére és az ezen erőforrásokkal való gazdálkodásra vonatkozó szigorú követelményrendszer kialakításához, és hozzájárult a tengeri környezet védelméhez.

A KHP világos, egyértelmű célokat fogalmaz meg a halállományokkal való fenntartható gazdálkodáshoz. Döntéseit szilárd, nemzetközileg elismert tudományos szakvéleményekre építi, széles körű adatokat gyűjt és a halászati lehetőségekkel kapcsolatos javaslatokhoz hozzájáruló modellezési kapacitást is javítja. A flottakezelés biztosítja a halászati kapacitás és a halászati lehetőségek közötti hosszú távú egyensúlyt. A tagállamok és érdekelt felek igen nagy mértékben érintettek a halászati gazdálkodásban a regionális megfontolásokon és egyedi jellemzőkön alapuló döntések meghozatalával. A szakpolitika érvényesítéséről kiterjedt

ellenőrzési, vizsgálati és végrehajtási rendszer gondoskodik, amely magában foglalja a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászati tevékenységeknek az ellenőrzési[15] és IUU[16]-rendeleten keresztüli felszámolását; miközben az ETHAA a szakpolitikai célkitűzések teljesítésének ösztönzéséért és pénzügyi támogatásáért felel.

Egy évtizeddel azután, hogy a megreformált KHP végrehajtása kezdetét vette, a fenntarthatóbb halászat irányában tett előrehaladás kézzelfogható. A halászok, a civil társadalom és a tagállamok mind hozzájárultak ahhoz, hogy számos kritikus fontosságú halállomány megújuljon (például az Ibériai-tengerben és az Atlanti-óceánban a hekk, illetve a tengeri sügér), és szintén szerepet játszottak a földközi-tengeri és fekete-tengeri halállományok pusztulásának megállításában. Ugyanakkor a további fejlődés és a törekvések fokozása elengedhetetlen a KHP környezeti fenntarthatósági célkitűzéseinek maradéktalan teljesítéséhez.

A tengeri ökoszisztémák és erőforrások védelme

A halászati tevékenységek továbbra is kedvezőtlen hatással vannak a tengeri ökoszisztémákra, különösen a tengerfenék megzavarása, az érzékeny fajok járulékos kifogása és a tengeri táplálékhálózatok befolyásolása révén. Ezen hatásokhoz – melyekkel a tengeri cselekvési terv részletesen foglalkozik – társulnak még az éghajlatváltozás következményei és az emberi tevékenységek jelentette egyéb környezeti terhek. Ráadásul a tengeri ökoszisztémák rossz állapota szintén közvetlen fenyegetést jelent a halászati erőforrások és az akvakultúra fenntarthatóságára, a kapcsolódó gazdasági tevékenységekre és a tőlük függő közösségek jólétére nézve.

Az ökoszisztémák állapotában bekövetkező változások rövid, közép- és hosszú távon hatással vannak a halállományok szaporulatára és gyakoribbá teszik az olyan rövid távú sokkhatások előfordulását mint például az óceáni hőhullámok, az óceánok elsavasodása, a szaporodási problémák, a mérgező vízvirágzás, a paraziták megjelenése vagy az oxigénhiány. Ezek a változások és megrázkódtatások a halpopulációk pusztulásához vezethetnek, vagy arra kényszeríthetik őket, hogy északabbra vonuljanak, mélyebb és hidegebb vizekbe, gyakran az Európa Unió területén kívülre. A műanyag- és mikroműanyag-szennyezés, illetve a más, tengeren és szárazföldön végzett emberi tevékenységből származó szennyezés (például a mezőgazdaság, halászat, ipar, hajózás, szennyvíz) ugyancsak negatív hatással van a tengeri ökoszisztémákra és így a halászati és akvakultúra-tevékenységekre. E kihívások összesített hatása eddig nem látott méreteket ölt. Mivel a jövő éghajlati viszonyai kérdésében számtalan bizonytalanság merül fel és további kutatásokra van szükség, nehéz pontosan felmérni és megérteni ezeket a tényezőket, ami tovább bonyolítja a helyzetet.

A tengeri környezetre gyakorolt, nem halászattal összefüggő nyomás kezelése mellett e kihívások hatékony kezeléséhez elengedhetetlen a KHP maradéktalan és határozott

[15] A Tanács 1224/2009/EK rendelete (2009. november 20.) a közös halászati politika szabályainak betartását biztosító közösségi ellenőrző rendszer létrehozásáról, a 847/96/EK, a 2371/2002/EK, a 811/2004/EK, a 768/2005/EK, a 2115/2005/EK, a 2166/2005/EK, a 388/2006/EK, az 509/2007/EK, a 676/2007/EK, az 1098/2007/EK, az 1300/2008/EK és az 1342/2008/EK rendelet módosításáról, valamint a 2847/93/EGK, az 1627/94/EK és az 1966/2006/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről.

[16] A Tanács 1005/2008/EK rendelete (2008. szeptember 29.) a jogellenes, nem bejelentett és szabályozatlan halászat megelőzésére, megakadályozására és felszámolására irányuló közösségi rendszer létrehozásáról, továbbá a 2847/93/EGK, az 1936/2001/EK és a 601/2004/EK rendelet módosításáról és az 1093/94/EK és az 1447/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről.

végrehajtása, főként az adatgyűjtés megerősítésével, a tudományos eredmények javításával, a bizonyítékon alapuló döntéshozatalra törekvéssel és a következetes és hatékony ellenőrzés és végrehajtás biztosításával. Ez – miként arra a tengeri cselekvési terv is rámutat – azt jelenti, hogy priorizálni kell, és a halászat tengeri környezetre gyakorolt hatásának mérséklése szempontjából legfontosabb intézkedéseket kell előnyben részesíteni. Különös figyelmet kell fordítani a következőkre:

- A „maximális fenntartható hozam” elérése

A „maximális fenntartható hozam” (MFH[17]) alapelvével a KHP működőképes, mérhető, tudományos célkitűzést fogadott el a halászati gazdálkodás vonatkozásában. A halállomány MFH-szintre hozásával, illetve afölé emelésével mérsékelhetők a tengeri ökoszisztémákra gyakorolt kedvezőtlen hatások, növelhető a flotta jövedelmezősége, és csökkenthető a halászflották szén-dioxid-kibocsátása. Az EU ezenkívül elkötelezett a nemzetközi megállapodásokban foglalt MFH, például az ENSZ fenntartható fejlődési céljai mellett. Azon területeken, ahol végrehajtásra került, a halállományok megújultak, a fogások száma és a bevétel nőtt, míg a tengeri környezetre gyakorolt negatív hatások mértéke csökkent. Az elmúlt években egyre több állomány esetében sikerült elérni egy fenntartható szintet, és ezen belül az északkelet-atlanti térségben kifejezetten jó eredmények mutatkoztak. Mindazonáltal további erőfeszítésekre van szükség. A Földközi-tengernél a helyzet még mindig aggodalomra ad okot, és a javulás is elmarad a kívánt mértéktől, míg a Balti-tengernél a közelmúlt fejleményei éppen a visszájukra fordultak a környezetre és a tengeri ökoszisztémákra gyakorolt nyomás miatt[18]. Fontos, hogy továbbra is folytassuk a munkát és még inkább azon dolgozzunk, hogy a halállományokat megújítsuk és az MFH-szintek fölött tartsuk.

- Az ökoszisztéma-alapú szemlélet megszilárdítása a tudományos eredmények javításával

A tengeri ökoszisztémákat, halászatot és akvakultúrát érintő környezeti kihívások kezelése a tudományos közösség munkájával kezdődik. A tudomány lehetővé teszi a szakpolitika-formálók számára, hogy megalapozott döntéseket hozzanak és az ökoszisztéma-alapú szemléletet – a KHP egyik kulcsfontosságú alapelveként – a halászatra és az akvakultúra-gazdálkodásra teljes mértékben alkalmazzák. Ez azt jelenti, hogy figyelembe kell venni mind az embernek és gazdálkodási rendszereknek a természeti erőforrások használatára és a tengeri környezetre gyakorolt különféle hatását, mind pedig fordítva, a természeti erőforrások állapotának a halászati ágazatra kifejtett hatását.

Ahhoz, hogy a tengeri erőforrások használatában a hosszú távú fenntarthatóság megvalósuljon – többek között társadalmi-gazdasági szempontból –, a gazdálkodási döntések alapjául szolgáló tudományos szakvéleménynek a tengeri ökoszisztémák[19] összetettségét teljes mértékben tükröznie kell, akárcsak a környezeti terhek és az azok csökkentésére irányuló intézkedések összesített hatását. Éppen ezért további erőfeszítésekre van szükség az ismeretek

[17] Az MFH az a legnagyobb elméleti egyensúlyi hozam, amely a meglévő átlagos környezeti feltételek mellett valamely állományból átlagosan folyamatosan kifogható anélkül, hogy jelentősen befolyásolná a szaporodási folyamatot (a közös halászati politikáról szóló rendelet 4. cikke (1) bekezdésének 7. pontja).

[18] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – „Az uniós halászat fenntarthatóbbá tétele: az aktuális helyzet és a 2023-ra vonatkozó iránymutatások”, COM(2022) 253.

[19] A különböző fajok és ökoszisztéma-folyamatok és a különféle emberi tevékenységekből eredő környezeti terhek közötti interakcióval.

és az adatok javítása terén, hogy a tudományos szakvélemények a tengeri ökoszisztémákat teljes összefüggésükben figyelembe vegyék. Ez visszaköszön majd az akörüli vitákban, hogy megnöveljék-e azon halállományok számát, melyekre többéves kontingensek vonatkoznak.

A jobb adatgyűjtéssel folyamatosan erősödik a szakpolitika bizonyítékbázisa[20]. A Nemzetközi Tengerkutatási Tanács (ICES) az ökoszisztémával kapcsolatos megfontolásokat már figyelembe vette a tudományos szakvéleményében. Például minden egyes ökorégióról[21] ökoszisztéma-specifikus áttekintést[22] nyújt.

- A kereskedelmi és rekreációs célú halászat hatékony ellenőrzése és végrehajtása

Ahhoz, hogy a KHP fenntarthatósági célkitűzéseit elérhessük, fontos, hogy valamennyi tevékenység hatásával számoljunk – mind a kereskedelmi, mind a rekreációs célú halászatot illetően –, és hogy biztosítsuk a tagállamok általi hatékony ellenőrzést és végrehajtást. Az ellenőrzési rendelet részletes szabályokat ír elő, főként a kereskedelmi flottákra vonatkozóan. Ez kevésbé van így a rekreációs célú halászat esetében.

A KHP utalást tesz arra, hogy a rekreációs célú halászat „jelentős hatást gyakorolhat a halászati erőforrásokra", és hangsúlyozza, hogy a tagállamoknak „biztosítaniuk kell, hogy ezeket oly módon folytassák, ami összhangban van a közös halászati politika célkitűzéseivel"[23]. A rekreációs célú halászat irányításához teljes képpel kell rendelkeznünk arról, hogy e tevékenység milyen hatással van a halpopulációkra és az ökoszisztémákra. Szintén figyelembe kell venni a rekreációs célú halászat egyedi jellegét és az ilyen tevékenységekre vonatkozó további uniós jogszabályokat.

A megbízható, egységes adatgyűjtés továbbra is komoly kihívást jelent, ami megnehezíti a Bizottság számára annak felmérését, hogy a rekreációs célú halászat milyen hatással van az egyes halállományokra, és így a szükséges intézkedések kidolgozását. Az ellenőrzési rendelet felülvizsgálatára irányuló bizottsági javaslat[24], amely jelenleg a társjogalkotók körében egyeztetések tárgyát képezi, általános követelményrendszert vezet be a rekreációs halászok számának engedélyezési, illetve regisztrációs rendszeren keresztüli nyomon követésére, továbbá követelményeket állapít meg a rekreációs célú halászat keretében ejtett fogások vonatkozásában az adatgyűjtésre, illetve a fogások nyilvántartási rendszerére, hogy így javítsa az ellenőrzést és nyomon követést.

- Innováció és finanszírozás

---

20 STECF 22-07 - Eval 2021 ARs DCF and data transmission.pdf - Data Collection Framework - European Commission (europa.eu)

21 Az ICES az ökorégiókat területi egységekként használja fel az ökoszisztéma-alapú szemlélet vonatkozásában a bizonyítékok szintetizálásához. Az ICES-féle ökorégiók biológiai-földrajzi és oceanográfiai jellemzőkön, illetve a meglévő politikai, társadalmi, gazdasági és gazdálkodási felosztásokon alapulnak. Kidolgozásuk a tudósok és érdekelt felek közötti, az ICES tanácsadó bizottsága által vezetett konzultációk iteratív folyamatának eredménye.

22 https://www.ices.dk/advice/ESD/Pages/Ecosystem-overviews.aspx

23 A KHP-rendelet 3. preambulumbekezdése.

24 Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 768/2005/EK, az 1967/2006/EK és az 1005/2008/EK tanácsi rendelet és az (EU) 2016/1139 európai parlamenti és tanácsi rendelet halászati ellenőrzések tekintetében történő módosításáról, COM(2018) 368 final.

Már most is számos úttörő projekt és megközelítés létezik a halászat területén, amely a klímaváltozás hatásaival foglalkozik és megoldást keres a szennyezés és az üvegházhatást okozó gázok (ÜHG) kibocsátásának csökkentésére. Néhányuk fókuszában az innovatív megoldások (például a biológiailag lebomló hálók, kötelek és alkatrészek) tesztelése és terepen való kipróbálása áll, míg mások a tengeri hulladék[25] összegyűjtésére vagy a szennyezés megelőzését célzó tevékenységekre koncentrálnak. Az EU rendeletet vezetett be a halászeszközök körforgásos tervezésének és ellenőrzésének javítására[26], hogy ösztönözze az újrahasználatukat és megkönnyítse az újbóli felhasználhatóságukat, és ennek végrehajtása céljából együttműködik a szabványügyi szervezetekkel.

Ugyanilyen jelentőséggel bír majd a jóval energiahatékonyabb és az energiasemleges meghajtásra alkalmas halászhajók kifejlesztése, illetve a tengeri biodiverzitás szempontjából csupán korlátozott mértékben kárt okozó halászati technikák kidolgozása, és összességében annak biztosítása, hogy a halászati tevékenységek korlátozott mértékben legyenek hatással a tengeri ökoszisztémákra és ne súlyosbítsák az éghajlatváltozást. Ezáltal az ökoszisztémák jobban meg tudnak majd birkózni a klímaváltozás hatásaival.

- A szakpolitikai koherencia fokozása

Nagyobb fokú koherenciára van szükség a KHP és az uniós környezetvédelmi jogszabályok, nevezetesen a tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv[27] és a madárvédelmi[28] és élőhelyvédelmi[29] irányelv végrehajtása között. Általánosabban véve ez a 2030-ig tartó időszakra szóló biodiverzitásai stratégia és a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia célkitűzéseit és az azoktól várt eredményeket érinti.

A biodiverzitási stratégia fontos vállalásokat fogalmaz meg az Unió tengerei 30 %-ának hatékony védelmére és e terület egyharmadának szigorú védelmére vonatkozóan azzal a céllal, hogy az emberiség és az éghajlat javára helyreállítsa a tengeri ökoszisztémákat, és tovább védje az érzékeny fajokat és élőhelyeket. A biodiverzitási stratégiától várt egyik eredményként a tengeri cselekvési terv célja e vállalások végrehajtási keretrendszerének megteremtése, melynek kapcsán intézkedéseket javasol a halászat és a környezetpolitikák

[25] Ilyen például a „hulladékhalászat” projekt, amely kiválóan illusztrálja, hogy a halászok még általánosabban véve hogyan tudnak hozzájárulni az egészségesebb tengeri környezet megteremtéséhez a hagyományos halászati tevékenységeiken túl. Még inkább be tudják gyűjteni és a kikötőbe érkezésükkor biztonságosan ártalmatlanítani tudják a hulladékot, ideértve a szokásos halászati műveletek során a hálókba akadt hulladékot.

[26] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/883 irányelve (2019. április 17.) a hajókról származó hulladékok leadására alkalmas kikötői befogadólétesítményekről, a 2010/65/EU irányelv módosításáról, valamint a 2000/59/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg), továbbá a Bizottság (EU) 2021/958 végrehajtási határozata (2021. május 31.) az (EU) 2019/904 európai parlamenti és tanácsi irányelv 13. cikke (1) bekezdése d) pontjának és 13. cikke (2) bekezdésének megfelelően a tagállamokban forgalomba hozott halászeszközökre és az összegyűjtött, hulladékká vált halászeszközökre vonatkozó adatok és információk bejelentésére szolgáló minőség-ellenőrzési jelentés formátumának meghatározásáról.

[27] Az Európai Parlament és a Tanács 2008/56/EK irányelve (2008. június 17.) a tengeri környezetvédelmi politika területén a közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (tengervédelmi stratégiáról szóló keretirányelv).

[28] Az Európai Parlament és a Tanács 2009/147/EK irányelve (2009. november 30.) a vadon élő madarak védelméről.

[29] A Tanács 92/43/EGK irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről.

közötti szinergiák mélyítésére és ekképpen az uniós környezetvédelmi célokhoz való KHP-hozzájárulás megerősítésére. Továbbá a „termelőtől a fogyasztóig” stratégia célja az élelmiszerrendszerben érintett valamennyi ágazat esetében a környezeti hatás semleges vagy kedvező voltának biztosítása, ami a halászati termékek és tengeri eredetű élelmiszerek fenntartható termelésére való minél gyorsabb áttérést sürgeti.

Emellett elengedhetetlen a KHP külső dimenziója és a nemzetközi környezetpolitika közötti koherencia biztosítása, például regionális halászati gazdálkodási szervezetek, regionális tengeri egyezmények, illetve fenntartható halászati partnerségi megállapodások formájában.

A Bizottság:

- felhívja a **tagállamokat**, hogy sürgősen és maradéktalanul hajtsák végre a **tengeri cselekvési tervben** felvázolt intézkedéseket;

- felkéri a **tagállamokat**, hogy erőfeszítéseiket a 2024. évi halászati lehetőségekről szóló viták során annak biztosítására összpontosítsák, hogy az **MFH célkitűzés valamennyi tengermedencében teljesüljön;**

- erőfeszítéseit **2023-ban és 2024-ben** arra fordítja **majd**, hogy az uniós halászati gazdálkodáshoz kapcsolódóan **az ökoszisztéma-alapú szemléletet támogató tudományos szakvéleményt formáljon**, melyet a **tudományos közösség és az érdekelt felek** közötti párbeszéd irányításával kíván megvalósítani;

- felszólítja a **tagállamokat** az **egyszer használatos műanyagokról szóló irányelv** maradéktalan és gyors végrehajtásának biztosítására;

- arra biztatja a **halászokat**, hogy „a tenger védői” szerepkörükben továbbra is vegyenek részt a tengeri hulladék gyűjtésében és a halászeszközöknél használjanak biológiailag lebomló alkatrészeket, amihez vegyék igénybe a képzéseket és a rendelkezésre álló finanszírozási forrásokat;

- 2024-re **négy útmutatót** fog kiadni a **„Stratégiai iránymutatások a fenntarthatóbb és versenyképesebb uniós akvakultúra érdekében a 2021 és 2030 közötti időszakra”**[30] című bizottsági közlemény végrehajtásának részeként. Ezek a szektor fejlődését az alábbi területeken támogatják: i. a helyes igazgatási és szabályozási gyakorlat, ii. a területhez való hozzáférés, iii. a környezeti teljesítmény, és iv. az éghajlatváltozás mérséklése.

A halászeszközök szelektivitásának növelése és a kirakodási kötelezettség végrehajtása

A nem szándékos fogások közrejátszanak a tengeri erőforrások hanyatlásában. A magasabb fokú szelektivitás irányába tett lépések gyorsítására az EU 2013-ban gazdasági ösztönzőként bevezette a „kirakodási kötelezettséget”, amely előírja az összes fogás kirakodását, ideértve a nem szándékos fogásokat. A kirakodási kötelezettség teljes körűen 2019-ben lépett hatályba.

[30] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – Stratégiai iránymutatások a fenntarthatóbb és versenyképesebb uniós akvakultúra érdekében a 2021 és 2030 közötti időszakra, COM(2021) 236 final.

Célja, hogy csökkentse és – ahol lehet – megszüntesse a visszadobásokat. A visszadobások nemcsak komoly erőforrás-pazarlásnak minősülnek, hanem kedvezőtlen hatással vannak a tenger biológiai erőforrásainak és a tengeri ökoszisztémáknak a fenntartható kiaknázására, valamint a halászat pénzügyi életképességére is.

Még a KHP 2013. évi reformját megelőzően 2009-ben a becslések szerint az európai halászat (az összes fajtát egybevetve) 1,7 millió tonna halat dobott vissza éves szinten, amely az összes kifogás 23 %-ának felel meg. Mindez súlyos környezeti hatással bír mind a megcélzott fajokra, mind a nem megcélzott járulékos fogásokra nézve. A tudományos szakvélemény[31] szerint a nem szándékos fogások szintje számos vegyes tengerfenéki halászat esetében továbbra is magas az uniós vizeken (mértéke 20 és 30 % között ingadozik az Északi-tengeren, a Kelta-tengeren, a Vizcayai-öbölben és az ibériai partvonalon). A visszadobási ráták azonban igen eltérő számot mutathatnak a (megcélzott) halászattól és a halászflottától függően, miközben a nem dokumentált visszadobások továbbra is hátrányosan befolyásolják az adatgyűjtést.

A Bizottság által 2020-ban elindított ellenőrzések eredményei[32] rámutattak, hogy az ellenőrzött tagállamok nem vezették be a szükséges intézkedéseket a kirakodási kötelezettség hatékony ellenőrzésének és végrehajtásának biztosítására. A hagyományos ellenőrzési módok (például tengeri ellenőrzések és a kirakodások/naplók kikötői/aukciós ellenőrzése) nem elegendők, mivel a felügyelet során csupán korlátozott idejű, pillanatnyi képet adnak a megfelelőségről.

A halászati ellenőrzési rendszer felülvizsgálatára irányuló javaslatában[33] a Bizottság a modern ellenőrzési eszközök alkalmazását szorgalmazza. Továbbra is együtt dolgozik a társjogalkotókkal azon, hogy e fontos jogi szabályozással kapcsolatban ambiciózus megállapodás szülessen. Ha elmarad a leghatékonyabb ellenőrzési és végrehajtási módok (például a távvezérelt elektronikus felügyelet [REM] és további modern ellenőrző eszközök) kifejlesztése és alkalmazása, úgy a jelek azt mutatják, hogy ennek következményeként széles körben elterjednek a szabálysértések és a fogások dokumentálatlan, jogellenes visszadobásai[34]. Ez komoly kockázatot jelent: ha a bejelentett adatok nem tükrözik a tényleges fogásokat, az súlyosan aláássa a tudományos szakvélemény minőségét.

A Bizottság elismeri, hogy a kirakodási kötelezettség végrehajtását strukturális nehézségek övezik. A helyzet javítása érdekében tett folyamatos erőfeszítések és az érdekelt felekkel végzett közös munka ellenére azonban az előbb említett hiányosságokkal számolni kell. A kirakodási kötelezettség 2013. évi bevezetéséhez vezető megfontolások a továbbiakban is

---

31 STECF PLEN 22-01

32 Franciaország és Spanyolország vonatkozásában lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_21_4681. Írország, Belgium és Hollandia vonatkozásában lásd: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/inf_21_5342

33 Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács rendelete az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 768/2005/EK, az 1967/2006/EK és az 1005/2008/EK tanácsi rendelet és az (EU) 2016/1139 európai parlamenti és tanácsi rendelet halászati ellenőrzések tekintetében történő módosításáról, COM(2018) 368 final.

34 https://www.efca.europa.eu/en/content/compliance-evaluation; https://cinea.ec.europa.eu/publications/synthesis-landing-obligation-measures-and-discard-rates_en; https://cinea.ec.europa.eu/publications/synthesis-landing-obligation-measures-and-discard-rates-mediterranean-and-black-sea_en

teljes mértékben érvényesek, és alapelvei – különösen az értékes erőforrások pazarlásának megakadályozásával kapcsolatosak – minden eddiginél fontosabbak.

A tudományos közösségnek és a tagállamoknak még intenzívebben kell dolgozniuk a megfelelő adatok begyűjtésén, hogy ki lehessen elemezni a kirakodási kötelezettség végrehajtása mögött húzódó kihívásokat. Ezzel egy időben a halászok számára jobban nyomatékosítani kell egy olyan szakpolitika előnyeit, amely elejét veszi a visszadobásoknak és a nem szándékos fogásoknak. Ráadásul a halászoknál senki sem tudja jobban, hogy hol és mikor kell halászni úgy, hogy elkerüljék a nem szándékos fogásokat. Éppen ezért kritikus fontosságú, hogy a szelektív halászati módszerek használatát a halászokra bízzuk, és az állományvédelem javítására tett erőfeszítéseiket értékeljük. A halászoknak elkötelezettségüket a fedélzeti műveletek teljes átláthatóságának biztosításával, fogásaik pontos jelentésével és a szelektivitás terén a várt eredmények hozásával kell bizonyítaniuk.

A KHP a halászeszközöket még szelektívebbé kívánja tenni, hogy háttérbe szorítsa a nem szándékos fogásokat. A halászok és tagállamok erőfeszítéseinek köszönhetően[35] sikerült előrehaladást elérni az innovatív és szelektívebb eszközök fejlesztése terén. Azonban négy évvel a kirakodási kötelezettség teljes körű hatálybalépése után ennél jóval többre van szükség

Miként azt a tengeri cselekvési terv is jelezte, ezen új eszközök és a legújabb halászati technikák tényleges használatát és átvételét a gyakorlatban még elterjedtebbé kell tenni. A tagállamoknak javítaniuk kell a célzott ETHAA-támogatás e célra való felhasználásán. Emellett elő kell mozdítaniuk az adatgyűjtés tekintetében az újabb technológiák széles körű alkalmazását, akárcsak a halászok általi nem szándékos fogások minimalizálása érdekében a halászat optimalizálását.

A Bizottság:

- Felkéri a **tagállamokat, a tudományos közösséget, a tanácsadó testületeket és a termelői szervezeteket**, hogy **2024 tavaszáig** bocsássák a Bizottság rendelkezésére azokat a kulcsfontosságú adatokat, amelyek a kirakodási kötelezettség értékeléséhez szükségesek lehetnek. A Bizottság ezzel összefüggésben iránymutatást nyújt majd.

- Amint megállapításra kerül az előbbi értékeléshez szükséges referenciaalap és a kellően megbízható adatok összegyűjtése is megvalósul, **2024 őszére** elkészíti a kirakodási kötelezettség fenti értékelésére vonatkozó feladatmeghatározást, hogy pontosabb tájékoztatást lehessen nyújtani a szakpolitika-formálóknak a hatályos intézkedések hatékonyságáról, eredményességéről, koherenciájáról, relevanciájáról és uniós hozzáadott értékéről.

4. A KÖZÖS HALÁSZATI POLITIKAI IRÁNYÍTÁS JAVÍTÁSA

A KHP-t a jó kormányzás elve vezérli. Ennek szellemiségében a 2013. évi reformmal bevezetett regionális megközelítéssel a tagállamok számára lehetővé válik, hogy regionális csoportokban dolgozzanak együtt, és a regionális állományvédelmi intézkedéseket közös

[35] A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – Az uniós halászat fenntarthatóbbá tétele: az aktuális helyzet és a 2023-ra vonatkozó iránymutatások. COM(2022) 253 final.

ajánlások útján formálják. Emellett a KHP az érdekelt felek közreműködését a tanácsadó testületek bevonásával tovább erősíti. Utóbbiak ajánlásokat nyújtanak be a Bizottsághoz, a tagállamokhoz és regionális csoportokhoz, és beszámolnak az érdekelt felek meglátásairól, így támogatva az állományvédelmi és -gazdálkodási intézkedések kidolgozását.

A legelején a regionális csoportok elsősorban saját felépítésükre és a kirakodási kötelezettség végrehajtására koncentráltak. A KHP-rendelet[36] 11. cikke szerinti állományvédelmi intézkedésekkel kapcsolatos munka – amely az uniós környezetvédelmi jogszabályból és a technikai intézkedésekről szóló rendeletből[37] fakadó kötelezettségek betartásának biztosításához kell – csupán 2021-től kezdett intenzívebbé válni. A különböző tengermedencékben elért előrehaladása messze nem egyenletes.

Miként azt a tengeri cselekvési terv is felvázolta, a tagállamoknak meg kell újítaniuk a regionalizált munka hatékonyságának, tempójának és törekvési szintjének növelésével kapcsolatos vállalásukat, elsősorban a KHP 11. cikke szerinti környezetvédelmi jogszabály végrehajtása tekintetében. E célból a tagállamoknak kezelniük kell a regionális csoportokban végzett munkához szükséges erőforrások elégtelenségének problémáját, tovább kell fokozniuk az érdekelt felek bevonását, és meg kell szilárdítaniuk a tudományos alapokat. A Bizottság a tengeri cselekvési terv végrehajtásában elért előrehaladást a biodiverzitási stratégia időközi felülvizsgálata során 2024 első félévében fogja kiértékelni, és az eredménytől függően, kezdeményezési joga alapján mérlegeli, hogy további fellépésre, többek között jogalkotási intézkedésre, szükség van-e.

A Bizottság:

- felhívja a **tagállamokat**, hogy **2023-tól** maradéktalanul hajtsák végre a tengeri cselekvési tervben meghatározott irányítási intézkedéseket;

- felkéri **a tagállamok regionális halászati csoportjait**, hogy **2023-tól** kezdődően jobban vonják be az érdekelt feleket (különösen a tanácsadó testületeket) a regionális szervezetek folyamataiba annak biztosítása érdekében, hogy a munkában a halászati és környezetvédelmi hatóságok egyaránt képviseltetve legyenek;

- felkéri a **tagállamokat**, hogy **2023-tól** kezdődően kellő mennyiségű erőforrást allokáljanak a regionális csoportokban folytatott munkára.

A jó irányítás egy másik alappillére a jobb átláthatóság. A KHP 17. cikke egyértelműen előírja a tagállamok számára, hogy a halászati lehetőségek elosztásának átlátható és objektív kritériumok (többek között környezeti, társadalmi és gazdasági követelmények) alapján kell megvalósulnia. Az érdekelt feleknek pontos tájékoztatást kell kapniuk arról, hogy a

[36] Az Európai Parlament és a Tanács 1380/2013/EU rendelete (2013. december 11.) a közös halászati politikáról, az 1954/2003/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 2371/2002/EK és a 639/2004/EK tanácsi rendelet és a 2004/585/EK tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről.

[37] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1241 rendelete (2019. június 20.) a halászati erőforrások és a tengeri ökoszisztémák technikai intézkedések révén történő védelméről, az 1967/2006/EK és az 1224/2009/EK tanácsi rendelet, továbbá az 1380/2013/EU, az (EU) 2016/1139, az (EU) 2018/973, az (EU) 2019/472 és az (EU) 2019/1022 európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról, valamint a 894/97/EK, a 850/98/EK, a 2549/2000/EK, a 254/2002/EK, a 812/2004/EK és a 2187/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről.

tagállamok miként osztják el a halászati lehetőségeket és gazdálkodnak a flottakapacitással nemzeti szinten. Következésképpen a Bizottság együtt dolgozik majd a tudományos testületekkel és a tagállamokkal, hogy tovább folytassa az előbbi kritériumrendszer átláthatóságának felmérését és a KHP-rendelkezéseknek való megfelelőség biztosítását, és hogy olyan kritériumok alkalmazását szorgalmazza, melyek előrelendíthetik a fenntartható halászati gyakorlatokat és támogatni tudják a kisüzemi és part menti halászokat, akikhez az Unióban nyilvántartásba vett összes halászhajó közel 75 %-a köthető, és akik a halászati ágazatban foglalkoztatottak teljes számának megközelítőleg felét teszik ki.

Noha a Halászati és Akvakultúra-termékek Piacának Európai Megfigyelőközpontja (EUMOFA)[38] már gondoskodik a halászati és akvakultúra-termékek piacának átláthatóságáról, komolyabb átláthatóságra van szükség ahhoz, hogy a fogyasztók tájékozott döntéseket hozhassanak. Miként az a „termelőtől a fogyasztóig” stratégiában bejelentésre került, fontos, hogy tovább folytatódjon a fenntartható élelmiszerrendszerről szóló kezdeményezéssel kapcsolatos munka, melyre a Bizottság 2023-ban tervez javaslatot tenni egy, a fenntartható élelmiszertermelésre irányuló harmonizált uniós megközelítés létrejötte érdekében.

Végül pedig a halászat és akvakultúra jó igazgatásához a tengeri területekhez egyértelmű, stabil és tisztességes hozzáférésre van szükség, figyelembe véve az e területek használatáért a különböző gazdasági szektorok között egyre fokozódó versenyt. A tengeri területrendezési irányelv[39] megteremti a tengeri területek körüli konfliktusok csökkentésének keretrendszerét, és növeli a különböző tengeri tevékenységek közötti szinergiát. Emellett a kiszámíthatóság, átláthatóság és jogbiztonság javításával a befektetésekre is ösztönzőleg hat.

A tagállamoknak erre az irányelvre kell támaszkodniuk a halászati gazdálkodás és a tengeri területrendezési folyamatok jobb összehangolásához. Ráadásul annak ténye, hogy egyre erősödik a tengereknek a halászattól eltérő célokra való használata (például a tengeri védett területek vagy a megújuló energia kapcsán), több regionális pozíció felülvizsgálatát teszi szükségessé a tengeri területrendezésben, a tagállami szinten túlmutatva.

A Bizottság:

- **felkéri majd a Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottságot (HTMGB), hogy 2023-ban vizsgálja meg** a halászati lehetőségek elosztásánál a tagállamok által nemzeti szinten alkalmazott kritériumrendszert;

- **2023-ban egyeztetéseket fog kezdeményezni a tagállamok és érdekelt felek körében egy, a halászati lehetőségek elosztásáról szóló „vademecum” összeállításához azzal a céllal, hogy javítsa az átláthatóságot, Unió-szerte népszerűsítse a fenntartható halászati gyakorlatokat, és támogassa a kisüzemi és part menti halászokat.**

[38] https://www.eumofa.eu/

[39] Az Európai Parlament és a Tanács 2014/89/EU irányelve (2014. július 23.) a tengeri területrendezés keretének létrehozásáról.

5. ALKALMAZKODÁS A HALÁSZATI ÉRDEKEK ELMOZDULÁSÁHOZ AZ UNIÓS VIZEKEN TÚL

A közelmúlt politikai és geopolitikai fejleményeivel (úgymint a Brexit és az Ukrajna elleni kegyetlen orosz háború) előtérbe került az átalakuló európai geopolitikai környezetnek az uniós halászati szakpolitikára gyakorolt hatása, valamint a geopolitikai környezet és a tengeri védelem közötti szoros összefonódás. Mindkét esemény kapcsán megállapítható, hogy következményükként egyes tagállamoknál átértékelődtek a halászflották érdekei, de szintén változás figyelhető meg más parti államok érdekeiben is, amely rányomja a bélyegét a halászat területén a parti államok kapcsolatára.

Az északkelet-atlanti térségben a parti államokkal kialakított és az ezen államok közötti halászati kapcsolatok dinamikája alapvetően átalakult. A Brexitet megelőzően az Európai Unió Norvégiával közösen 10 esetben kezelte a teljes kifogható mennyiséget (TAC), míg a parti országokkal három állomány fölött bírt ellenőrzéssel. Napjainkban további 76 esetben a teljes kifogható mennyiségen nem uniós országokkal osztozik, melyek közül 7 esetben a teljes kifogható mennyiség teljes egészében az Egyesült Királyság vizeiben található (az EU azonban ezekre halászati joggal rendelkezik). Az új helyzet további kihívások elé állította a főbb KHP-célkitűzések elérését és az alapelvek betartását. A Brexit után a kereskedelmi és együttműködési megállapodás biztosítja a struktúrát az Európai Unió és az Egyesült Királyság közötti kétoldalú kapcsolathoz. Magába építi a halászat és kereskedelem valamennyi aspektusát, és keretet teremt a közös állományokkal összefüggésben az Egyesült Királysággal folytatott, a halászati lehetőségek meghatározásával kapcsolatos éves konzultációknak. Az EU emellett véglegesíti a Norvégiával és az Egyesült Királysággal kötendő új háromoldalú halászati keretmegállapodást. Új platformot hoz létre az északi-tengeri háromoldalú együttműködés számára, amelynek előnyei a közös munkában, a munkacsoportoknál és a három fél által megosztott, közös állományokkal kapcsolatos éves konzultációk során egyaránt éreztetik majd a hatásukat. Ezek a már meglévő struktúrák vélhetően segítséget fognak nyújtani az egyes kérdések kezelésére irányuló gazdálkodási intézkedések kidolgozásában, miközben tiszteletben tartják a felek szabályozási önállóságát.

Oroszország Ukrajna elleni könyörtelen katonai agressziója visszahozta a háborút Európába – új veszélyekkel és a tengeri védelembe is begyűrűző negatív hatásokkal egy olyan időszakban, amikor a tengeri védelem amúgy is kihívásokkal néz szembe a területi viták, a természeti erőforrásokért folytatott verseny és a hajózás szabadságát fenyegető veszélyek miatt. Ez pedig további feszültséget szül az európai tengermedencékben. Egy ilyen változékony geopolitikai környezetben az EU a szomszédságában és más stratégiai fontosságú tengeri területeken a hasonló gondolkodású partnerekkel kívánja az együttműködést erősíteni. Felfüggesztette az Oroszországgal a Balti-tengerrel kapcsolatban folytatott kétoldalú konzultációkat, és megszüntette a regionális halászati gazdálkodási szervezetekkel és a fekete-tengeri közös tengerhasznosítási menetrenddel összefüggésben a kapcsolatokat.

A Fekete-tengernél kialakulóban lévő tengeri védelmi helyzet az érintett uniós tagállamok halászaira és a part menti közösségekre nézve igen kedvezőtlen gazdasági vonatkozásokkal jár. A biztonsági fenyegetések miatt az ukrajnai háború zavart okozott a halászati tevékenységekben, többek között a mozgó úszó aknáknak köszönhetően. Szintén közrejátszott a biodiverzitás hanyatlásában, melyre elsősorban a fekete-tengeri cetfélék ijesztő mértékű pusztulása figyelmeztet.

Az éghajlatváltozás, a tengerparti övezetek és tengeri területek környezetkárosodása és a tengeri védelem közötti összefüggéssel az európai tengeri védelmi stratégia a soron következő

aktualizálása során és a cselekvési tervében fog foglalkozni, de szintén tárgyát képezi majd az éghajlatváltozásról, a környezetkárosodásról, a biztonságról és védelemről szóló készülő közös közleménynek.

A Bizottság:

- **2023-ban aktualizálni fogja az európai tengeri védelmi stratégiát és annak cselekvési tervét;**
- **közös közleményt ad ki az éghajlatváltozásról, a környezetkárosodásról, a biztonságról és védelemről.**

6. A KHP MINT A FENNTARTHATÓ INNOVÁCIÓBAN ÉS BERUHÁZÁSOKBAN REJLŐ POTENCIÁLT KIAKNÁZÓ ESZKÖZ

A halászati és akvakultúra-ágazat nyereségessége és vonzereje a szektor innovációra és befektetésekre való felkészültségétől is függ. Egyértelmű igény mutatkozik – az értéklánc egészében – a fenntartható innováció és a strukturális beruházások iránt, különösen az energiahatékonyság javítása, a fenntarthatóbb halászeszközök felé való elmozdulás, a környezeti és éghajlati lábnyom csökkentése, a biztonság javítása és a munkahelyi jólét előmozdítása terén. A halászhajók és akvakultúra-gazdaságok új generációja kisebb környezeti hatás kifejtése mellett működhet majd, kevesebb erőforrást felhasználva.

Emellett a technológiai innováció az új üzleti lehetőségek létrehozásában és a gazdasági diverzifikáció előmozdításában is kritikus fontosságú. A digitális technológia a halászok és az akvakultúrával foglalkozó gazdálkodók számára versenyelőnyt jelenthet, miközben javítja az adatgyűjtést, az ellenőrzést és végrehajtást, a nyomonkövethetőséget és a fogyasztók tájékoztatását, valamint munkahelyek új generációját teremti meg. Eredményesebbé teszi a halászatot és akvakultúrát, megkönnyíti a közvetlen értékesítést és elősegíti az átlátható, hatékony és felhasználóbarát halászati ellenőrzést és felügyeletet. Erre példa a távvezérelt elektronikus felügyeleti (REM) rendszer, többek között a zártláncú televízió és érzékelő, a mesterséges intelligencia, az automatikus adatelemzés, a motorteljesítmény folyamatos mérése és rögzítése, valamint a megfigyelést biztosító drónok használata. A digitális technológia szintén lehetőséget tartogat a tudományos és döntéshozatali folyamatok informálásához szükséges adatok szélesebb körének gyűjtésére, a folyamatok egyszerűsítésére és az adatgyűjtési folyamat során az üzemeltetőkre nehezedő adminisztratív terhek csökkentésére. Ez kulcsfontosságú az egyenlő versenyfeltételek előmozdítása és a halállományokkal, a fogyasztói preferenciákkal és a környezeti feltételekkel kapcsolatos minőségi tájékoztatás állandóságának biztosítása szempontjából.

A tagállamoknak gondoskodniuk kell arról, hogy ETHAA-programjaik a tőlük elvárt módon járuljanak hozzá a halászati és akvakultúra-értéklláncban az innovációhoz, a digitalizációhoz és az energetikai átálláshoz, kiegészítve a Horizont Európa programot és annak az óceánok és vizek 2030-ig történő helyreállítására irányuló küldetését. Például a világóceán európai digitális ikermodellje az adatok, modellek és egyéb digitális technológiák ötvözésével a halászati gazdálkodás szempontjából fontos, tudásalapú inputtal szolgál majd. A Bizottság felkéri a tagállamokat, hogy támogassák e digitális tudásrendszer létrejöttét azáltal, hogy saját felügyeleti adataikat és értékelő eszközeiket a világóceán digitális ikermodelljén keresztül

megosztják, és arra buzdítja őket, hogy támaszkodjanak a küldetési projektekre és egyéb intézkedésekre saját tengerfelügyeleti kapacitásuk bővítéséhez.

Szükség van új technológiák és technikák kifejlesztésére és tesztelésére, azokat tovább kell bővíteni, piacot kell teremteni a számukra, és megfizethetővé kell tenni a befektetők számára. Az érdekelt feleknek mélyíteniük kell az innovatív projektekben való közös munkát azáltal, hogy megosztják a legjobb bevált gyakorlatokat és közreműködnek az új technológiák kifejlesztésében. Ki kell használniuk a már meglévő együttműködési folyamatokban és csatornákban rejlő lehetőségeket. Az „intelligens szakosodási stratégiák" például regionális szinten az innováció erőteljes támogató eszközei, amelyek elősegíthetik a halászati és akvakultúra-értéklánc versenyképességét és hozzájárulnak azok technológiai fejlődéséhez. A Bizottság továbbra is támogatást nyújt e folyamathoz a fenntartható kék gazdaság számára kialakított intelligens szakosodási stratégiák platformján[40] keresztül. Szintén elindította az uniós kék gazdasággal foglalkozó obszervatóriumot, hogy közel valós idejű információval szolgáljon a legfontosabb társadalmi-gazdasági mutatókkal együtt az uniós kék gazdaságról[41]. Nagyon fontos hangsúlyozni, hogy a tagállamoknak és érdekelt feleknek a rendelkezésre álló finanszírozási forrásokat a még kiaknázatlan üzletek, beruházások és know-how felkutatására, illetve az uniós kutatási létesítmények javára kell fordítaniuk.

Ennek ösztönzése és támogatása érdekében a Bizottság évente odaítélendő díjat hoz létre a halászat fenntartható innovációjáért. A díj felvonultatja majd az ágazatban jellemző legjobb bevált gyakorlatokat és elősegíti a terjesztésüket. A Bizottság ezzel összefüggésben felkéri majd a tanácsadó testületeket, hogy javasoljanak kritériumokat a díj elnyerésére és egy független zsűri kiválasztására.

Az innovációnak befektetéseket kell hoznia és biztató profitkilátásokat kell teremtenie. Miként azt az energetikai átállásra vonatkozó kezdeményezésről szóló közlemény kiemelte, mérsékelni kell a halászati és akvakultúra-ágazatnak az éghajlatváltozáshoz való hozzájárulását, és csökkenteni kell a szektor esetében a fosszilis tüzelőanyagoktól való költséges függés mértékét. A 2022-ben tapasztalt rendkívüli energiaár-emelkedésnek köszönhetően az ágazat meghatározó hányadánál még mindig fennáll a gazdaságilag fenntarthatatlanná válás veszélye. Következésképpen az értéklánc energetikai átállásának felgyorsításánál a működési energiaköltségek csökkentésére kell összpontosítani, miközben tevékenyen hozzá kell járulni a klímasemlegességhez, a szennyezéscsökkentéshez és az európai zöld megállapodás biodiverzitással kapcsolatos célkitűzéseihez. Fel kell gyorsítani a meglévő technológiák (pl. villamos, hibrid, szél és nap) átvételét, miközben fel kell lendíteni a kialakulóban lévő technológiák (pl. hidrogén) kutatását és tesztelését.

Összességében további beruházásokra van szükség a tervezés, a technológiák és a fejlett megoldások terén ahhoz, hogy a „jövő hajóit" energiahatékonyabbá tegyük a halászatban a nagyobb fokú szelektivitás, optimalizálás és precizitás biztosítása mellett. Ugyanez vonatkozik a „jövő akvakultúra-gazdaságaira", amelyek fokozzák a kagylók és algák tenyésztését, ezáltal csökkentve az akvakultúra környezeti és éghajlati lábnyomát. E beruházások segítésére uniós közfinanszírozási források állnak rendelkezésre. A fentiek közül néhány kihívás leküzdéséhez az energetikai átállásra vonatkozó kezdeményezés támogató keretet biztosít, azonosítja és kezeli az akadályokat, és megteremti e területen a hosszú távú együttműködés struktúráit.

[40] https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/

[41] https://blue-economy-observatory.ec.europa.eu/index_en

A technológiai innováció mellett szintén népszerűsíteni kell a halászat és akvakultúra éghajlati és környezeti lábnyomának csökkenéséhez vezető jól bevált gyakorlatokat. Az akvakultúrával foglalkozó uniós stratégiai iránymutatások[42] megvalósításának részeként a Bizottság iránymutatást tartalmazó dokumentumot készít majd a környezeti teljesítményről. E dokumentum kitér majd például a takarmány esetében a fenntartható fehérjeforrások használatára, a takarmányhasznosításra, az energiahatékonyságra és a megújuló erőforrások használatára, valamint a nem trofikus akvakultúrák előállításának (például a kagylók és algák tenyésztésének és az integrált multitrofikus akvakultúra-rendszereknek) az ösztönzésére[43].

Annak érdekében, hogy a halászflották körében erősödjön az új technológiák alkalmazása, és figyelembe véve, hogy néhányuk nehezebb és több területet igényel a hagyományos társaikhoz képest, egyeztetésekre van szükség a fedélzeti térfogat[44] kérdésében is, amely ugyancsak fontos paraméter a biztonsági és munkafeltételek javítása szempontjából. A KHP teret ad az új, fenntartható és biztonságos hajókba való magánberuházásoknak, miközben gondoskodik arról, hogy ne emelkedjen meg a flotta teljes halászati kapacitása. A tagállamok igen rugalmasak lehetnek a halászati kapacitásuk elosztásában, noha a KHP által meghatározott felső határérték figyelembevétele és a belépési/kilépési rend követelményeinek betartása mellett tehetik ezt (ami azt jelenti, hogy mindahányszor a flottába új kapacitás lép be, azt ugyanolyan mértékű kapacitáskivonásnak kell kompenzálnia). Miként arra a belépési/kilépési rend 2019. évi értékelése[45] is rámutatott, számos tagállam egyfajta biztonsági különbözetet tart fenn a flották aktív kapacitása és azok halászati kapacitásának felső határértéke között. Ezt a különbözet jelentette mozgásteret azonban arra használhatnák, illetve szükség esetén arra kellene fordítaniuk, hogy előmozdítsák vele a flotta korszerűsítését. Jelen esetben a kapacitás bármilyen újraelosztása a kapacitás, többek között a motorteljesítmény megbízható monitoringját igényelné[46].

A Bizottság:

- felkéri a **tagállamokat**, hogy **2023-tól kezdődően** a szektorral együttműködve javítsák halászati kapacitásgazdálkodásuk átláthatóságát és rugalmasságát, és segítsék az esetleges újraelosztást ott, ahol az strukturális fedélzeti beruházásokhoz szükséges, többek között uniós és nemzeti pénzügyi támogatás felhasználásával, ha arra jogosultak;

- arra ösztönzi az (energetikai átállásra vonatkozó kezdeményezés keretében létrehozott**) energetikai átmenet partnerséget**, **a tanácsadó testületeket és a társadalmi partnereket**, hogy **2024-re** konkrét, gyakorlatias és fenntartható javaslatokat terjesszenek elő a hajók korszerűsítésére, melynek célja a biztonság, az energiahatékonyság és a fedélzeti munkafeltételek javítása;

- felkéri a **tanácsadó testületeket**, hogy 2023-ban adják támogatásukat egy, a

[42] Lásd *a fenti* 30. lábjegyzetet.

[43] COM(2022) 592 final és COM(2021) 236 final.

[44] A térfogat („bruttó tonnatartalomban” kifejezve) a halászati kapacitás meghatározásának egyik tényezője, a teljesítménnyel együtt (melyet kW-ban adnak meg).

[45] SWD(2019) 312 final.

[46] Európai Bizottság, Tengerügyi és Halászati Főigazgatóság – Tanulmány a motorteljesítmény tagállamok általi ellenőrzéséről: zárójelentés, Kiadóhivatal, 2019., https://data.europa.eu/doi/10.2771/945320.

halászat fenntartható innovációjára irányuló, évente odaítélésre kerülő díj létrehozásához, melyet első ízben **2024-ben** terveznek átadni;

- felkéri a tagállamokat, hogy segítsék az innovációt és népszerűsítsék az akvakultúrában jól bevált gyakorlatokat, valamint mozdítsák elő a nem trofikus akvakultúra előállítását, például a kagylók és algák tenyésztését, illetve a multitrofikus akvakultúra-rendszereket.

7. KHP – EGY ÉVTIZED KÉZZEL FOGHATÓ EREDMÉNYEKKEL

A KHP 2013. évi reformja igazi áttörést jelentett. Azzal, hogy a rendes jogalkotási eljárást kiterjesztették a halászatra, a társjogalkotók egy új jogi keretben állapodtak meg, amely első alkalommal említette egy lapon az uniós halászati politika társadalmi, gazdasági és környezeti dimenzióját. Utat nyitott a komolyabb felelősségvállalásnak – többek között regionális szinten –, és javította az érintett halászati ágazati szereplők és más érdekelt felek közötti együttműködést.

Egy évtizeddel később a fenntarthatóbb halászat irányában tett előrehaladás terén a gyakorlatban kézzel fogható fejlődés tapasztalható. A halászok, a civil társadalom, a tagállamok és az Európai Unió egyaránt hozzájárultak a kritikus fontosságú uniós halállományok megújulásához és a flották jövedelmező szintre emeléséhez. 2009-ben az Európai Unió csupán öt halállomány esetében végezte fenntartható módon a lehalászást, míg 2022-ben ez már több mint 60 halállományra volt igaz, és e kedvező tendencia tovább folytatódik. Az ambiciózus fenntarthatósági célokat kitűző többéves gazdálkodási tervek biztosítják jelenleg az alapot ahhoz, hogy a halászati lehetőségekkel kapcsolatban éves szinten koherens döntések szülessenek. A halászok továbbra is azon dolgoznak, hogy tevékenységeiket még szelektívebbé tegyék a tengeri környezetre gyakorolt hatásuk mérséklése érdekében[47].

A környezeti fenntarthatósággal kapcsolatos fejlemények és a szilárd jogi keretrendszernek köszönhető jobb kiszámíthatóság eredményeként 2013 óta folyamatosan javul a gazdasági teljesítmény[48]. Határozott bizonyíték van[49] arra is, hogy a KHP a tengeri eredetű élelmiszerek

[47] Ezt támasztja alá a Balti-tengeren a lapos testű halaknál alkalmazott új halászeszköz bevezetése, de szintén példának hozhatók fel a Fekete-tengeren a rombuszhal halászatához használt új hálók, melyekkel az érzékeny fajok járulékos kifogása csökkenthető, vagy akár a mélyvízi garnélahalászatnál alkalmazott új fenékhalászati eszközök, melyek mérsékelték a földközi-tengeri térségben a tengerfenék terhelését és az üzemanyag-fogyasztást. A földközi-tengeri térségben a spanyolországi Columbretes tengeri védett területén és az adriai-tengeri Jabuka/Pomo Pit halászati korlátozás alá vont területén tapasztaltak szintén például szolgálnak arra, hogy hogyan vonjuk be a gazdasági szereplőket a gazdálkodási intézkedések kidolgozásába és végrehajtásába. Mindez kikövezte az utat a Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottságnál (GFCM) annak a jelentőségteljes munkának az elvégzéséhez, hogy a földközi-tengeri térségben 10 halászati korlátozás alá vont területet hozzanak létre.

[48] Európai Bizottság, Közös Kutatóközpont, Halászati Tudományos, Műszaki és Gazdasági Bizottság, *„The 2022 annual economic report on the EU fishing fleet (STECF 22-06)”* (Az uniós halászati flottáról szóló 2022. évi gazdasági jelentés), Virtanen, J. (szerk.), Guillen, J. (szerk.), Prellezo, R. (szerk.), Sabatella, E. (szerk.), az Európai Unió Kiadóhivatala, 2022.

[49] A Bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak – A közös piacszervezésről szóló rendelet végrehajtása, COM(2023) 101.

olyan hatékony és jól szervezett piacához vezetett, amely hozzájárul az ellátási lánc átláthatóságához és stabilitásához és ekképpen az élelmiszer-ellátáshoz.

Szilárd halászati gazdálkodási keretrendszerével az EU szintén jó példával jár elöl a fenntartható halászat globális ösztönzésében. Az uniós erőfeszítések például alapvető szerepet töltöttek be abban, hogy a földközi-tengeri térség és a Fekete-tenger esetében egy új és ambiciózus irányítási keretrendszer jöjjön létre.

Az EU emellett a regionális halászati gazdálkodási szervezetek ütemtervét is előrelendítette, amelyek halászati gazdálkodási és ellenőrzési rendszereik révén nagymértékben hozzájárultak a jobb fenntarthatósághoz. 2021-ben a regionális halászati gazdálkodási szervezetek által az illetékességük alá tartozó halállományok kezelésére elfogadott 55 állományvédelmi intézkedésből 54 összhangban volt a tudományos szakvéleményekkel. Az Európai Unió szintén támogatja azt az elképzelést, hogy az ILO a társadalmi aspektusokkal kapcsolatos munkáját több regionális halászati gazdálkodási szervezetnél folytassa[50]. A földközi-tengeri térség és a Fekete-tenger esetében a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó GFCM-stratégia arra törekszik, hogy elősegítse a tisztességes munka elvének terjedését, többek között a méltányos és biztonságos munkafeltételekkel és a szociális védelemhez való hozzáféréssel.

Ezenkívül az Unió szerepvállalása kulcsfontosságú volt abban, hogy a kékúszójú tonhal állományát a kihalástól megmentve fenntartható szintre hozzák. Ma szerte a világban a kereskedelmi célú tonhalfogások 87 %-a a bőség egészséges szintjét élvező állományokból származik. Ami az uniós flották által kifogott állományokat illeti, a regionális halászati gazdálkodási szervezetek illetékessége alá tartozó 20 tonhal- és tonhalféle-állományból 17 gazdálkodása fenntartható módon történik.

Az EU szintén meghatározó szerepet játszott abban, hogy a nemzeti joghatóságon kívül eső területek tengeri biológiai sokféleségével (BBNJ) foglalkozó nemzetközi konferencián komoly előrehaladást érjenek el. Vezeti az 50 országot tömörítő magas szintű koalíciót, és minden szükséges erőfeszítést meg fog tenni, hogy 2023-ban gyors és ambiciózus megállapodás szülessen. Hasonlóképpen, az Unió alapvető szerepet töltött be abban, hogy 2018-ban létrejött a Jeges-tenger középső térségének nyílt tengeri részén történő szabályozatlan halászat megelőzéséről szóló megállapodás, illetve 2022-ben az egyes halászati támogatások betiltásáról szóló WTO-megállapodás. Szintén elöl jár az arra irányuló törekvéseiben, hogy új, nagy kiterjedésű tengeri védett területeket jelöljön ki a Déli-óceánon. Az Unió nemzetközi porondon betöltött vezető szerepe szintén segített abban, hogy a jogellenes, be nem jelentett és szabályozatlan halászat elleni küzdelemben elért előrehaladás biztosított legyen, amely területhez a legkimagaslóbb eredmények köthetők. Emellett a nem uniós országokkal létrejött fenntartható halászati partnerségi megállapodások kölcsönösen előnyösek mind az EU, mind a partnerországok és azok lakossága számára. A legújabb fenntartható halászati partnerségi megállapodások az emberi jogokról szóló záradékokat tartalmaznak, és a helyi lakosság igényeit is beépítik.

Az akvakultúra esetében a KHP 2013. évi reformjával új eszközök jelentek meg a fenntartható akvakultúra népszerűsítésére. Az uniós finanszírozással kiegészülve ez lehetőséget teremtett e fontos ágazat fenntarthatóságának és versenyképességének a

[50] például az Atlanti Tonhalfélék Védelmére Létrehozott Nemzetközi Bizottság (ICCAT), a Nyugat- és Közép-csendes-óceáni Halászati Bizottság (WCPFC) és az Indiai-óceáni Tonhalbizottság (IOTC)

növelésére. 2021-ben a Bizottság új stratégiai iránymutatásokat[51] fogadott el, és a tagállamok – adott esetben – saját nemzeti stratégiai akvakultúra-terveiket ezeknek megfelelően aktualizálták.

A 2013. évi KHP-rendelet megadja a halászati szektor számára oly fontos stabilitást. Továbbra is a környezeti, társadalmi és gazdasági fenntarthatóság, a hatékony regionális együttműködés és a tudományos alapú döntéshozatal jelenti a sarokköveit. Ezek minden eddiginél fontosabbak a helyi élelmiszer-előállítás biztosításához, valamint a környezeti hatások és az ÜHG-kibocsátások csökkentéséhez. A halállományok MFH-szint fölé emelése képezi továbbra is e kulcsfontosságú célkitűzések teljesülésének alapját.

Ugyanakkor a KHP teljes körű végrehajtása továbbra is számos kihívás elé néz. Gyorsabb és strukturáltabb átalakulásra van szükség ahhoz, hogy a halászat és akvakultúra környezeti és éghajlati hatásait mérsékelhessük. Ez elengedhetetlen az egészséges tengeri környezet helyreállításához és az élelmiszerbiztonság biztosításához, akárcsak annak elősegítéséhez, hogy az ágazat ellenállóbbá váljon, javuljon az energiahatékonyság és gyorsan hozzájárulhassunk a klímasemlegességhez. Hozzásegít ahhoz, hogy kevesebbet költsünk üzemanyagra és a zöld energiára támaszkodjunk.

E közlemény a KHP számos olyan konkrét elemére rámutat, ahol a végrehajtást még javítani kell, illetve ahol további értékelésre és egyeztetésre van szükség annak biztosítására, hogy a szektor, általánosságban véve a társadalom és a természet teljes mértékben élvezhesse az e szakpolitikában rejlő óriási potenciál előnyeit. Ezek közül az elemek közül néhánnyal a tengeri cselekvési terv és az energetikai átállásra vonatkozó kezdeményezés is részletesebben foglalkozik.

Elsősorban az alábbiakat érintik:

- a kirakodási kötelezettség és annak a társadalom és a halászok oldalán megjelenő költségei és előnyei;
- a környezetvédelmi jogszabály végrehajtásának és a kapcsolódó irányítási rendszer megvalósításának a támogatása;
- a tudásalap fejlesztése és az ökoszisztéma-alapú szemlélet megszilárdítása, a társadalmi-gazdasági és környezeti célkitűzések szem előtt tartásával;
- a szakma jövője és generációs megújulás;
- az uniós kutatási és finanszírozási lehetőségek kihasználása;
- a kvóták nemzeti szintű elosztása és a folyamat átláthatósága;
- a flottakapacitási keret és annak jelentősége a strukturális fedélzeti beruházások szempontjából, többek között a szektor energetikai átállásának elősegítése vonatkozásában;
- a szociális mutatók pontosabb kidolgozása a halászati gazdálkodási és állományvédelmi intézkedések előkészítésénél használt társadalmi-gazdasági jelentések megalapozottságának növeléséhez.

[51] Lásd *a fenti* 30. lábjegyzetet.

8. „HALÁSZATI ÉS ÓCEÁNÜGYI PAKTUM” A JÖVŐ MEGALAPOZÁSA ÉRDEKÉBEN

Azzal, hogy a legutóbbi, 2013. évi reformja óta elért eredményekre épít, a jövő közös halászati politikája egy olyan szakpolitikává nőtte ki magát, amely az alábbiakat támogatja: i. a természettel egymás mellett meglévő halászat és akvakultúra; ii. a kisebb környezeti hatást kifejtő, kevesebb erőforrást felhasználó halászhajók és akvakultúrával foglalkozó gazdaságok; iii. a tengeri eredetű élelmiszerek hozzájárulása az élelmiszerbiztonság garantálásához és Unió-szerte az élelmiszerrendszerek rezilienciájának és fenntarthatóságának megerősítéséhez; valamint iv. azon halászok és akvakultúrával foglalkozó gazdálkodók, akik ki tudnak teljesedni a szakmájukban, és megtalálják benne a megbecsülést és a gazdasági jólétet.

A jövőbiztos KHP-nak azon halászokat és akvakultúrával foglalkozó gazdálkodókat kell szolgálnia, akik megkapják a megfelelő ösztönzést és támogatást arra, hogy innováljanak és a legújabb technológiákat használják. Az innovációval nő a halászati és gazdálkodási tevékenységek hatékonysága és nyereségessége, lehetővé teszi az alacsony szén-dioxid-kibocsátással járó élelmiszer-ellátást és hozzájárul az óceánok és vizek egészségéhez és az élelmiszerrendszer fenntarthatóságához. A tengeri ökoszisztémák jobb védelme szintén segíteni fog abban, hogy megbirkózzunk az éghajlatváltozás elkerülhetetlen hatásaival (például a tengeri hőhullámokkal, a trofikus feltételekben bekövetkező változásokkal és az elsavasodással).

A jövő hajóival és halgazdaságaival megszűnik a halászati és akvakultúra-ágazat fosszilis tüzelőanyagoknak való kiszolgáltatottsága, és a szektor sokkal inkább energiahatékonnyá válik. A hajók megújuló energiaforrásokkal és üzemanyaggal fognak működni, meghajtásuk tiszta és energiasemleges lesz, így szembeszállva a klímaváltozással és a tengeri szennyezéssel. Emellett szelektívebbek lesznek, és a precíziós halászat legújabb technológiáinak hála eredményesebbé teszik a halászatot. Végül pedig a KHP a jövő halászait támogatja majd: azokat a halászokat, akik fenntarthatóbb halászeszközöket használnak és a klímaváltozással, a biodiverzitás hanyatlásával és a tengereket érintő változásokkal szembenézve még gyorsabbá válnak, olyanokat, akik felkészültek arra, hogy a halászati erőforrásokra gyakorolt nyomás megszüntetése érdekében átmenetileg más, a kék gazdaságban folytatott tevékenységekre térjenek át. A halászat innovatív és biztonságos lesz a tengervédők nyújtotta értékes szolgálattal.

Először is gondoskodni kell a már meglévő jogszabályi követelmények megfelelő végrehajtásáról, hogy minden adat, tudás és input rendelkezésre álljon és felhasználható legyen az érintett érdekelt felekkel való tanácskozások során. Miként azt a jelen közleményt kísérő szolgálati munkadokumentum is részletezi, az érdekelt felek a KHP célkitűzéseinek elérése érdekében a közös munkát egy magasabb szintre emelik, ezáltal kikövezve az utat a későbbi évek értékes együttműködéseinek.

Az e közlemény összeállítása végett az érdekelt felekkel folytatott széles körű konzultációk során világossá vált, hogy kizárólag attól a halászattól és akvakultúrától remélhetünk nagyratörő eredményeket a fenntarthatóság és jövedelmezőség tekintetében, amelyek igazgatását minden szinten a közigazgatási szervek közötti bizalom és együttműködés szellemisége hatja át – legyen szó akár a tudományos közösségről, a halászokról és akvakultúrával foglalkozó gazdálkodókról és azok szervezeteiről, illetve a civil társadalomról.

A fentiekre figyelemmel a Bizottság felkéri a tagállamokat, a halászatban érdekelt feleket és a tudományos közösséget, hogy csatlakozzanak hozzá egy ún. „halászati és óceánügyi paktum”

keretében, amely ismételten megerősíti azt az együttes kötelezettségvállalást, hogy a jelenlegi szakpolitikát maradéktalanul végrehajtsák, és amely a KHP egyes elemei esetében szükséges egyeztetéseket és értékeléseket támogatja. Ez később hozzájárul a halászati vezetők és érdekelt felek közötti tanácskozásokhoz annak kérdésében, hogy hogyan biztosítható a szakpolitika jövőállósága mind a társadalmi, mind a környezeti reziliencia tekintetében.

A paktum a következő alapelvek köré fog épülni:

- a **meglévő szabályok maradéktalan betartása** annak biztosítása végett, hogy a halászat során a fenntarthatósági szintek ne sérüljenek, és hogy jelentősen csökkenjen a tengeri ökoszisztémákra gyakorolt negatív hatás;
- nagyobb fokú **átláthatóság** az irányítás és döntéshozatal terén annak biztosítására, hogy valamennyi fontos érdekelt fél részt vegyen a folyamatokban és a szabályokról teljes körű tájékoztatást kapjon;
- **jobb irányítás,** egyrészt a többi szakpolitikai területtel való szorosabb összefonódás formájában egy olyan holisztikusabb szemlélet kidolgozása érdekében, amely a tengeri környezetet érintő egyéb terhekkel is számol, másrészt az EU nem uniós országokkal való együttműködése terén további eredmények elérésével az egyenlő versenyfeltételek biztosítása végett;
- **a halászok „tengervédő" szerepének elismerése** és egy, a szektor társadalmi-gazdasági rezilienciáját, a környezeti fenntarthatóságot és a generációs megújulást támogató keretrendszer biztosítása;
- egy, **az intenzívebb kutatómunkának és innovációnak köszönhető előretekintő megközelítés**, amely lehetővé teszi az ágazat számára, hogy hozzájáruljon a klímasemlegességhez (többek között „a jövő hajóival" és a fenntarthatóbb halászeszközökkel és technikákkal); elősegítse a precíziós halászat fejlődését; megtervezze a jövő halász szakmáját; és minden szükséges adatot begyűjtsön a jövő szakpolitikai fejlesztéseihez.

A jelenlegi közös halászati politika – a szóban forgó közleményből fakadó intézkedésekkel együtt –, a tengeri cselekvési terv és az energetikai átállásra vonatkozó kezdeményezés mind lehetőséget teremt a nagyobb fokú elköteleződésnek és a jövőbe való befektetésnek. A halászati és óceánügyi paktum felhívás arra, hogy egymással együttműködve tegyük meg a szükséges lépéseket egyrészt rövid távon a KHP végrehajtására, másrészt a halászatban érdekelt felek közötti párbeszéd egy új szakaszának megnyitására. Felhívás szükség esetén a szakpolitika meghatározására, hogy szembe tudjunk nézni az újabb kihívásokkal és a realitásokkal, és hogy kölcsönös egyetértésre találjunk abban, hogy merre is akarunk haladni. Ha és amennyiben az érdekelt felek mind összesítik az erejüket és megteszik a maguk részét, a KHP segítségével optimalizálni tudjuk a gazdálkodást, és a halászatot és akvakultúrát, a tengeri ökoszisztémákat és a part menti közösségeket egyre fenyegető kihívásokra mindenki számára előnyös megoldásokkal tudunk válaszolni.